ORATIO DE LIBERATA CIUITATE VIENNA HABITA PATAUII, PRID. KAL. NOU. 1683 A...

Catherine Charlotte Patin

ORATIO
DE
LIBERATA CIVITATE VIENNA.

HABITA PATAVII, PRID. KAL. NOV. MDCLXXXIII.

A

CAROLA CATHARINA PATINA,
PARISINA, ACADEMICA.

IMPERATORI CÆSARI,

LEOPOLDO,

AVGVSTO, OPTIMO, MAXIMO,
TRIVMPHATORI, INVICTISSIMO,
DICATA.

Ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudem propter inimicos tuos: Vt deſtruas inimicum.

Pſalm. 8. 3.

DE LIBERATA CIVITATE VIENNA,

ORATIO.

DE liberata Ciuitate Vienna, deque profligato exercitu Ottomannico, ſi Ego puella, ætate tenera, ingenio modico, doctrina per quam mediocri orationem habere hodie aggrediar, nemini mirum videri debet; Talis enim ac tanta victoria vel mutis vocem donare poſſit. De tam miro tamque proſpero ſucceſſu nihil equidem ſilet; Exultant in cœlis Angeli, fremunt in Tartaro Dæmones, totus orbis Chriſtianus paſſim lætatur ac plaudit. Nullo vel ætatis vel ſexus vel ſortis diſcrimine, proceres ac populus, ſacerdotes, magiſtratus, cives, pueri, ac puellæ certatim Deum adorant, Imperatorem celebrant. Ipſa profecto rerum Natura in partes lætitiæ ire geſtit, ac ſacro concentui ſuccinere videtur. Sol ſplendidiùs nitet, puriori luce arridet æther, plauſibus, cantibuſque aer perſonat, feſtis vndequaque ignibus terra emicat, vniuerſa denique mundi compages prorumpit in gratiarum actiones, et ad publica Chriſtianorum gaudia conſpirat. In tanta rerum omnium exultatione ſilere nefas fuerit. Ego certè non patiar, vt lætis clamoribus circumſonantibus vna obmuteſcam, ſed communi laudis gaudijque voci, vocem meam quantumuis debilem adiungam, Chriſto gratias agam, atque Imperatorem celebrabo. Et quoniam Imperatoris cauſa, Dei cauſa eſt, dum Deum laudauerit mea lingua, celebrabitur Imperator pientiſſimus; vt contra, Imperatoris laudes ac præconia in Dei gloriam indiuiſo nexu refundentur.

Equidem in tam inſigni victoria, ſi quis Deo victori, Chriſto Liberatori maximas primaſque gratias agere recuſet, ſummè ingratus;

Si quis diuinam opem illuxisse non viderit, summè cæcus dicendus fuerit: *Si* (Iac.c.1.17.) *omne datum optimum & omne donum perfectum desursum descendit à Patre luminum*, sane hic præcipuè se miris modis exhibuit diuina potentia, se perspicuis notis conspiciendum præbuit Numinis fauor. Quis enim obsessorum Christianorum animis incredibilem fortitudinem, tantam in adeundis periculis audaciam, in perferendis constantiam instillare valuit? Quis, nisi Deus exercituum, populi sui curam gerens? Quis Poloni Regis cor ita mouit ac permouit, vt non dicam missis copijs suppetias ferret, sed ipse relicto regno suo, nec ipse modò, sed adiuncto lateri dilectissimo filio, Adolescente regio, in auxilium lubentissimè conuolaret? Quis, nisi ille Deus in cuius manu Cor Regis est? Quis auxiliares cohortes vndique collectas ità direxit ac temperauit, vt in tempore confluerent, vt ciuitati nouo ac maiori hostium impetu oppugnatæ, iam labanti, iam ad incitas redactæ, non dicam opportuno die, sed hora congrua, ipso temporis puncto suum affuerit auxilium, salusque orta sit repentina? Quis nisi ille ex quo salus, ille qui visitat suos tempore opportuno; qui solus nouit dies ac tempora quæ ipse posuit in sua potestate? Quis vim ingentem imbrium cælitus immisit, vt vis pulueris pyrij, incredibili cura collecti, tum in cuniculis tum in munimentis euanesceret labore irrito, castraque hostilia pene liquefacta soluerentur? Quis, amabo, quis nisi ille qui (psalm.103.) prout loquitur Propheta Regius, *nubibus tanquam curru insidet, & grandine, igne, ac pluuia administris vtitur tanquam Angelis?* Quis repentino pauore Ottomannorum corda ita percussit, vt ipsi virium suarum suæque multitudinis immemores noua formidine attoniti, tanquam ex incendio, se eriperent, & turpi fuga saluti consulerent? Quis, quæso, quis nisi ille ante quem voraces ignes ambulant, de quo scriptum est, *Exurgat Dominus & dispergentur inimici eius*.

Te Deum ergo laudamus, Tibi Christe gratias agimus: Tu Ecclesiæ laboranti consuluisti, Tu populum tuum seruasti, Tu templis atque altaribus tuis opem tulisti. Pugnabant pro Christo milites nostris, pro illis pugnauit Christus: Hoc auxilio freti bellatores Christiani pro mœnibus Viennæ stantes, alacri animo arma capessebant, & irruentes hostes è muris fortiter propulsabant, de victoria certissimi, cùm vel moriens triumphet Christianus, imò tum maximè triumphet, quum pro causa Christi moritur. Hac fide pugnantes si quem fortè socium ante oculos procumbentem viderent, non ignauorum ritu desperabant, neque muliebriter flebant, imo eius sorti propemodum inuidebant: Neque enim commilitem ab hoste immanissimo trucidatum, sed martyrem à Deo benignissimo ereptum iudicabant, neque illum humi iacentem, sed in cœlo exultantem prospectabant.

O ter

——— O ter quaterque beati,
Que is ante ora Dei sub mœnia celsa Vienna
Contigit oppetere!

Vos enim dum terram propugnatis, cœlum meruiſtis; dumque breuis vitæ iacturam pro Chriſto facitis, compendio paucis conceſſo, ad æternę vitæ delicias recta conuolaſtis.

Neque verò inulti cadebant Heroes noſtri, ſed pro ſingulis Chriſtianis vel centum Barbari occumbebant, victimæ nil miſerantis Orci quas veluti inferias ſuorum beatis Manibus victor exercitus deuouebat. Non enim vnquam ad mænia proprius accedere auſi ſunt hoſtes, quin fortiter repulſi larga ſtrage temeritatis pœnas luerent: Cumulatis vel vna die inſultibus, cumulata cædes emergebat, & quo pertinacior erat impetus; eo denſior illis occiſio, ampliorque noſtris victoria oriebatur: Nempe *pro aris & focis*, pro Chriſti peculio decertabant Chriſtiani. Dum milites pro muris ſtantes hoſtem ſtricto mucrone arcebant, plurimi Moſes in monte ſancto collocati, manibus ad Deum protenſis, inermibus illis quidem, ſed tamen efficacibus, Infidelium impetum retundebant, & fidelium animos occulta quadam vi ad pugnam imò ad victoriam accendebant.

Gaudete & exultate, milites Chriſtiani, ciuitatis Principis glorioſiſſimi cuſtodes; Exulta ac triumpha *Fortiſſime Staremberge*, quem Viennæ Angelum tutelarem iure merito dixerim; Vos dum Imperatoriam vrbem cuſtoditis, totius Eccleſiæ cuſtodiam vobis paratis; dum pro præſidio ciuitatis ſtatis armati, ſub omnium Sanctorum præſidio tanquam ſub adamantino clypeo latere meruiſtis. Ipſæ commilitonum veſtrorum animæ beatorum choro recens adiunctæ veſtro non defuerunt auxilio: Noui cœlites, vt vt felices, pro vobis ſolliciti fuerunt, vt vt triumphantes pro vobis pugnare, pro vobis vincere non dedignati ſunt, imo hunc laborem in triumphi ſui partem non contemnendam repoſuerunt. Iubilæo vniuerſali a communi Chriſtianorum Patre indicto ac paſſim celebrato, vidit Deus ac tota cœli curia, vidit totus mundus quo affectu vota nuncupauerimus, quo ardore vobis victoriam è cœlo elicere conati ſimus. Lacrymis noſtris ac gemitibus veniam Deum popoſcimus; ieiunijs ſolemnibus Numinis fauorem implorauimus; precibus tum publicis tum priuatis Chriſtum ſollicitauimus, vt nobis propitius iram ſuam conuerteret in gentes quæ non norunt nomen ipſius, aut ita ſolum norunt, vt nefandis blaſphemijs proſcindant. Neque omnino incredibile eſt Eccleſiæ ſuſpirijs tanquam vaporibus è terra emergentibus cæſum fulmen prodijſſe, quo percuſſus iacuit exercitus Ottomanicus.

 Certè

Certè cùm animo mecum reputo mirabilem illam pluuiam cœlitus erumpentem, quæ diluuij instar cuniculos hostium ac munimenta deuastauit, omnesque illorum spes ac consilia in profundum demersit, non possum quin tali portento obstupescam, præsentemque Numinis fauorem agnoscam. Scilicet Deus Optimus Maximus suorum lacrymas pensare voluit effusis pluuijs, quæ non secius barbaris nocuerunt, ac horribilis illa grando quæ olim hostes populi sui Duce Iosua decertantis perculsit ac contudit. Quin etiam confidimus breui fore vel iam nunc obtigisse, vt piæ gentis sancta ieiunia rependat idem Deus, immissa in Turcas dira fame & acerbis ieiunijs, quæ non pietate adducti sed penuria coacti in pœnas belli nefariè suscepti celebrauerint. Historicorum consensu comprobatum est legionem Christianam sub M. Aurelio Imperatore militantem, precibus ad Deum fusis, largam sitibundo exercitui pluuiam impetrasse. Ardentes Christianorum preces mirabilem hanc pluuiam nuper impetrasse nec prædicare nec credere erubescimus. Fuerit illa quidem olim Amicis benigna, at ista non minore beneficio fuit infensissima barbaris Viennæ obsessoribus. Tibi nempe IMPERATOR AVGVSTISSIME, ipsa rerum Natura, volente Deo, suum obsequium præstitit, Tibi operam navauit aer, Tibi famulatus est imber: Atque vt quondam de Theodosio pio decessore tuo dignissimo cecinit Claudianus: liceat nobis de Te, versu paululum deflexo, dicere,

O nimium dilecte Deo! cui fundit ab alto
Armatas hyemes Christus, cui militat æther,
Et coniurati voluuntur nubibus imbres.

Iamque ad Te, IMPERATOR OPTIME, nostra se conuertit oratio: scilicet Tibi secundas post Christum liberatorem gratias deberi fatemur ac prædicamus: Secundas certè, quia primas Deo nostro partes nec denegat, nec inuidet Maiestas Tua, quæ alios non imperio magis quàm pietate antecellit. Tu omnibus mortalibus maior, Deo minor es, ac Deo minorem Te iactas, imò quod Deo minorem Te geris, hinc verè Imperator, verè Augustus es. Hac virtute inconcussum stabit imperium tuum, & omnia tua consilia prosperè cedent. Hac virtute Deum faventem, populum obsequentem, militem strenuum Tibi demeruisti. Hac quidem virtute, hostes Dei aduersus Maiestatem tuam concitasti, sed eiusdem virtutis efficacia hostes Dei ac tuos conculcabis & proteres. Religio, virtutum prima, in corde Tuo velut in digno solio immota sedet ac triumphat; at non sola est Tibi primaria hæc virtus, imò veluti Regina cæterarum virtutum consortio stipata eminet. Religionis comites Tibi se adiungunt, Iustitia, Bonitas, Clementia, Fortitudo, Magnanimitas, ac Sapientia: Sapientia, inquam, quæ priuato cuique necessaria, in Principe

potis-

potiſſimum requiritur, quippe qui non ſuę modo ſed ſuorum populorum ſaluti conſulere tenetur. Imperatoriæ huiuſce ſapientiæ ſingulari luce illuſtrata Maieſtas tua ſub principium teterrimi belli, ſedem gubernandis populis ac dirigendis legionibus aptam atque idoneam in meditullio imperij ſui ſelegit; Ac quemadmodum Sol in centro Cœli ſtans, Planetis longe diſtantibus vim ſuam ſuumque lumen diffundit; Sic Tu in centro dominij Tui ſtans omnibus eius partibus conſuluiſti. Illinc arcta fœdera contra hoſtem ſancis, auxilia euocas, milites conſcribis, duces creas, captas tempora. Illinc ſolerter præuides, prudenter prouides, ſapienter deliberas, fortiter celeriterque deliberata exequeris. Hiſce ſtudijs vero Imperatore dignis, Vienna tua ſeruata eſt, & fuſo fugatoque hoſte liberata.

Tu, Imperij tui vt ſummus es moderator, ita primarius cuſtos exſtitiſti, Tu inclitæ Ciuitati prębuiſti copias, Tu copijs ducem egregium, Tu copijs ducique auſpicia tua, ipſiſque auſpicijs tuos Divos, tuumque auſim dicere, vtpote Tibi faventem ac benevolum, Deum conciliaſti. Tu non modò extra Viennam, ſed intra Viennæ muros; corpore abſens, Majeſtate præſens, omnia moderabaris. Tu amore Tui, obſequio ac reuerentia, militum duciſque corda accendebas, brachia movebas, ictus dirigebas. Quis eum abſentem dixerit quem ſinguli animo præſentem videbant & ſentiebant? Cuſtodes Viennæ milites hinc Sancta Chriſti altaria, illinc auguſta Imperatoris palatia alternis vicibus intuentes qua fortitudine armabantur? quo pietatis ardore in Barbaros excandeſcebant? In animis illorum modo perſonabat vox Chriſti in hunc modum conquerentis; ſiccine hæc templa in Moſqueas conuertent Ottomani? Hæccine altaria ſibi vindicabit impius Mahometes? Neque multò poſt ibidem perſonabat Imperatoris vox hoc pacto indignantis; Hæccine palatia ab Imperatore veſtro benigniſſimo Principe eripiet ferociſſimus Turca? Itane triumphabit truculentus Chriſtianę fidei hoſtis, & domum hanc auguſtam pietatis, Iuſtitię ac temperantię venerandum domicilium in turpe concubinarum ac meretricum lupanar conuertet impuriſſimus Tyrannus? Tali in Deum atque Imperatorem ſuum pietate tanquam duplici face inſtincti atque accenſi non modò protegendæ ciuitati pares erant, ſed profectò ij erant qui eruptione facta exercitum hoſtilem delere potuiſſent, niſi ſapiens Starembergus primum vſus ſtimulo, jam ad talem impetum comprimendum fræno vteretur, & prouido conſilio iamiam accedentes auxiliares cohortes opperiendas duceret. En adſunt auxilio inuictę copiæ & Tuę & ſocię, primoque impetu facto ciuitatem obſidione liberant, hoſtem de caſtris propellunt, & in fugam conuerſum ingenti clade profligant. Non longè hinc aberas, IMPERATOR AVGVSTISSIME, ad hoſtilia caſtra ad

ciui-

ciuitatem tuam iam accefferas iamque propius accedebas : Appropinquantem Maieftatem tuam fenferunt noftri milites, fenferunt Barbari, fed vt animo ita euentu longè difpari. Chriftiani tanquam Numinis propitij benigno aditu animati funt ac roborati: Profanæ copiæ tanquam Numinis irati aduentantis occurfu deiectæ funt atque perculfæ:

Aduentante Deo, procul o procul effe profani.

O Victoriam admirandam! O celeritatem incredibilem! Cùm Tu aduenifti, iam hoftem profligaueras. Dixerit Cæfar ad demonmonftrandam celeritatem fuam aduerfus Ponti Regem, *Veni, Vidi, Vici*: Dixerit Poeta Italus de Ludouico Iufto in expugnatam Rupellam, *Venne, vinfe, e non vidde il gran Luigi*. Maiora de Te ac mirabiliora profectò dicenda funt. Tu nondum veneras, fed venire parabas, nondum videras, fed eminus videre caftra occeperas, cùm hoftem numerofiffimum vicifti, fugafti ac debellafti. In cumulum nedum in difpendium Tuæ glorię Tibi cedit talis & hunc in modum parta victoria; vel fola viciniæ tuæ fama percellendo hofti fufficit. Tua in folidum victoria eft, Milites, Duces, Principes, imo Reges, qui in hoc prælio fortiter fefe gefferunt, fub Tuis aufpicijs, pro Tuo iure, Tibi præliati funt: Tu victoriam reportafti, Aquila tua, Ales miniftra fulminis, fulmen in hoftes iaculata eft. Tu Chriftiani exercitus mens atque anima fuifti. Tu vim incredibilem Barbarorum interfecifti, brachijs alienis, imò Tuis, neque enim aliena fed Tua dicenda funt Tuorum brachia, brachia hominum qui a Te pendent, Te refpiciunt, Tuoque mouentur arbitrio.

Lętare ac iubila, gloriofa ciuitas VIENNA graui obfidione liberata, Imperatorem Dominum tuum triumphantem, imò triumphis omnibus maiorem excipe, gremio complectere, cole & Germanum Liberatorem agnofce. En adeft qui lucem patrię reddit dux optimus. Spargite, o ciues, vias floribus; venienti occurrite exhilarata facie, Victorem infolitis plaufibus celebrate, meritifque laudibus in cœlum euehite. Neglectę domus excolantur, officinæ ornentur, forum impleatur, Ciuibus qui patriam armis propugnarunt cara pignora ipfis ob ætatis vel fexus infirmitatem paulifper fubducta redeant, dulcibufque ofculis atque amplexibus lætitiam diffundant. Noua luce ciuitas refulgeat, nouo decoretur cultu, noua fuperbiat pompa. Merfata quidem profundo eft, fed hinc pulchrior emerget: Varijs quidem iactata eft cafibus, fed iam feruata inde alacrior vegetiorque ad fua munia exurget, & inftar arboris fecuri tonfæ, ab ipfo ferro vires atque animum ducet.

Et tu, TERRA AVSTRIACA, poft tot exantlatos labores iam tādem refpi-

respira, quòd tantam pestem euomueris, forasque proieceris, respira ac meliores spes concipe. Truculentus hostis tuus deuictus est, & alteram partem disiecisti, alteram humi prostratam habes. Nuper quidem Barbari inaudita crudelitate tibi vineas excindebant, arbores euellebant, fruges diripiebant, hortos proculcabant, prędia incendebant, omnia denique igne ferroque depopulabantur; En quales scelerum suorum pœnas dedere. Truces apri, feri vrsi, lupi rapaces, prouinciarum deuastatores, Aquilę fatalis rostro atque vnguibus discerpti sunt & dilaniati. Turcarum, Tartarorum, Scytharum, Arabum, Ægyptiorum stupenda colluuies, per campos, quos fœde turpauerant, passim prostrata iacet, putridisque cadaueribus pro æterno gloriæ tuę monumento, tanquam victimis tibi satisfactum est. Agrorum tuorum vbertate pingues euaserant Barbari, ex ipsa cadauerum pinguedine vbertatem, Dei iusto miraculo, agri recipient, suusque illis reddetur adeps. Sordes quas hominum maleferiatorum sceleribus inquinatum solum contraxerat, abluet sanguis hostilis: Hoc sanguine terra non erubescit, sed quasi triumphali veste induta purpurascit. Vtinam Sanguis ille euadat in rorem fœcundum, vnde pullulent palmæ, germinent lauri quibus coronentur illorum capita qui plenam de Ottomanis victoriam reportauerint. Sic auguror, sic opto.

Perge igitur, IMPERATOR INVICTE, perge, reliquias nefarij exercitus perde atque exscinde; pro Vienna oppugnata, expugna Byzantium. Non illa quidem vrbs Viennæ instar fortiter resistet; exarmata, attonita, stupefacta ciuitas illico manus dabit: Byzantium oppugnare expugnare fuerit. Funditus deleatur imperium Ottomanicum, Sacro Imperio totique orbi Christiano infensum atque infestum. Lunam in fastigio turris Viennensis prominentem suum ipsi insigne Ottomani tormentis bellicis euerterunt, & in imum detruserunt. Accipe omen, IMPERATOR MAXIME, & in pœnas belli vltrò & contra omne ius suscepti, Lunam Ottomanicam è fastigio potentiæ ac magnitudinis deijce, atque in imum deturba. Perge, Cæsar, nec contentus vincere, vtere victoria.

Sed quid ago? quo me raptat animi impetus? Ego puella ordinis infirmi, Te Imperatorem potentissimum ac sapientissimum adhortor, Teque ad officia tua oratione impello: audaciæ meę veniam oro. Ignosce IMPERATOR CLEMENTISSIME, imperito sexui, ætati improuidę. Si quid peccavi, amore in fidem Christianam, ardore in gloriam Maiestatis tuę tanquam æstu abrepta peccavi, & pudoris limites transiliui. Ignosce affectui, ignosce pietati. Denique ignosce mihi, LEOPOLDE CLEMENTISSIME in gratiam Caroli parentis mei, cui beneuolentiæ tuę Cæsareæ luculenta pignora non semel impertitus es. Noui Ego,

& sæ-

& ſæpè ſæpius narrantem Patrem audiui (id enim ſibi in vita primarium ac non ipſi modò, ſed toti familiæ ſummè honorificum obtigiſſe autumat) qua humanitate illum non dicam in palatio, Sed in Muſæo Tuo excipere dignatus ſis; qua benignitate pretioſi temporis quod generis humani beneficio conſecratum eſt, vel quatuor horas integras, ſolo adſtante Comite à Lamberg, illi conceſſeris, & in mutuum de re litteraria colloquium impenderis. Imò ſi dicere liceat, vt Orationis meæ plauſibiliorem reddam rationem; Non ego Te hortor, IMPERATOR AVGVSTE, non ego Te ad officium tuum impello; Tantum vota nuncupo, tantum animi mei deſideria ac ſenſa oratione explico. Hæc optare, hæc augurari fas, & iura ſinunt.

Eia igitur INVICTE LEOPOLDE, teterrimum hoſtem non modò expelle, ſed perſequere, ſed ſua illum in ditione oppugna atque expugna. Primarium Ottomanni Imperatoris ſignum cum ipſius Ducis tentorio captum atque direptum magnum quid & memorabile portendit: Toti imperio nefario cladem impendentem hinc auguror, tali omine exitium imminens præſagit animus. Tecum ad tam præclarum facinus omnes Chriſtianos Principes ſacro fœdere conſpiraturos confido. Quid ſtatis, Principes Chriſtiani, communis hæc cauſa eſt, communis videlicet hoſtis eſt Ottomannicus Tyrannus. Veſtris ille in vniuerſum imperijs inhiat, veſtram fidem penitus exſcindere molitur. Ad communem ſalutem inſurgite omnes; contra nefarium Chriſti ac Chriſtianorum perduellem, colligite animos: Vires coniungite, Chriſtiani Principes & Monarchæ. Barbarorum recenti ſtrage tutam atque amplam viam vobis fata aperiunt; Mira hac victoria tanquam cœleſti claſſico Chriſtus Vos ad ſuam cauſam defendendam excitat: Obſecundate fatis, Chriſtum inuitantem & ad bellum ſacrum Vos prouocantem ſequimini. Vobis aderit Chriſtus; & qui modò Vos vocat, ipſe vocatus Vos in tempore audiet, Vobis opitulabitur, & pia conſilia non ad ſuam duntaxat ſed & ad Veſtram gloriam felice exitu coronabit.

D I X I.